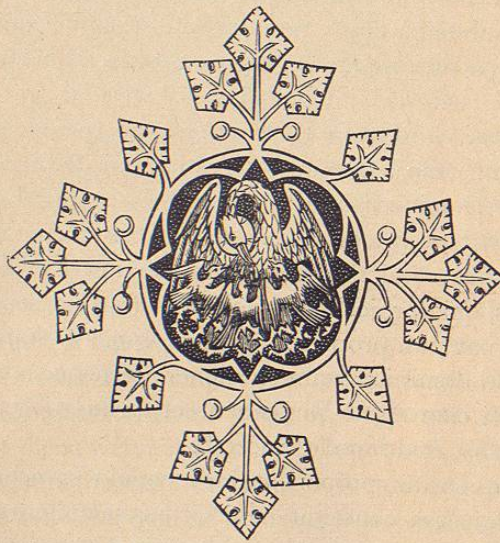

paulo post Deus ipse ac Dominus noster ita loquitur ad Joannem : Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, et foras non egredietur amplius¹; tum inquit : Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut et ego vici, et sedi cum Patre meo in throno ejus.² Denique cum sanctorum gloriam, et perpetuam illam bonorum vim, quibus in cælo fruuntur, exposuisset, adjunxit : Qui vicerit, possidebit hæc.³

¹ Apoc. III. 12. — ² Apoc. III. 21. — ³ Apoc. XXI. 7.

Septima petitio.

Sed libera nos a malo.

POSTREMA hæc petitio est instar omnium, qua Dei filius divinam hanc orationem conclusit; cujus etiam vim, et pondus ostendens, ea usus est orandi clausula, cum e vita migraturus, Deum patrem pro hominum salute deprecaretur : Rogo enim, inquit, ut serves eos a malo.¹ Ergo hac precationis formula, quam et præcepto tradidit, et exemplo confirmavit, quasi quadam epitome summatim complexus est vim, et rationem cæterarum petitionum. Cum enim id, quod ea prece continetur, impetraverimus; nihil, auctore sancto Cypriano, remanet, quod ultra adhuc debeat postulari, cum semel protectionem Dei adversus malum petamus : qua impetrata contra omnia, quæ diabolus, et mundus operantur, securi stamus, et tuti.² Quare, cum tanti sit hæc petitio, quanti diximus, debet Parochus in ea fidelibus explicanda summam adhibere diligentiam.

Differt autem hæc et proxima petitio, quod illa vitiationem culpæ, hac pænæ liberationem postulamus. Quare non jam monendus est fidelis populus, quantopere et laboret ex incommodis et calamitatibus, et cælestis egeat adjumenti. Nam quot et quantis miseriis proposita sit hominum vita, præterquam quod et sacri et profani scriptores hoc argumentum sunt copiosissime persecuti, nemo fere est, quin intelligat et suo et alieno periculo; persuasum enim est omnibus, quod exemplum patientiæ Job memoriæ prodidit : Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur, et conteritur, et fugit velut umbra, et nunquam in eodem statu permanet.³ Nec vero ullum præterire diem, qui propria aliqua molestia, aut incommodo notari non possit, testis est illa Christi domini vox : Sufficit diei malitia sua.⁴ Etsi conditionem humanæ vitæ declarat ipsius Domini monitum illud, quo crucem quotidie sumi, seque docuit sequi oportere.⁵

¹ Joan. XVII. 15. — ² De or. Dom. — ³ Job. XIV. 1. — ⁴ Matth. VI. 34. — ⁵ Luc. IX. 23.

1.
Hæc petitio cæterarum comprehendit.

2.
Necesse non est fideles monere de necessitate petendi liberationem a malo;

Ut igitur quisque sentit, quam laboriosa sit, et periculosa hæc vivendi ratio, ita facile persuadetur fideli populo malorum liberationem a Deo implorandam esse, præsertim cum nulla re magis ad orandum adducantur homines, quam cupiditate, et spe liberationis eorum incommodorum, quibus premuntur, aut quæ impendeant. Est enim hæc insita ratio in animis hominum, ut in malis statim ad Dei auxilium confugiant. Qua de re est illud scriptum : Imple facies eorum ignominia : et quærent nomen tuum, Domine.¹

3. Sed si illud fere sua sponte faciunt homines, ut in periculis, et calamitatibus invocent Deum, certe, quo modo id recte facere possint, ab iis, quorum fidei ac prudentiæ commissa est eorum salus, maxime docendi sunt. Non enim desunt qui contra Christi domini jussum præpostero utantur ordine precationis; nam qui jussit nos ad se confugere in die tribulationis,² idem orationis ordinem nobis præscripsit : voluit enim ut prius quam precaremur, ut nos liberaret a malo, peteremus ut nomen Dei sanctificaretur, et adveniret regnum ejus, et reliqua postularem, quibus quasi gradibus quibusdam in hunc locum pervenitur. Sed quidam, si caput, si latus, si pes condoluit, si rei familiaris jacturam faciunt, si minæ, si pericula ab inimicis intenduntur, in fame, in bello, in pestilentia, omissis mediis Dominicæ precationis gradibus, tantum petunt, ut ex illis eripiantur malis; at huic consuetudini repugnat Christi domini jussum : Quærite primum regnum Dei.³ Itaque qui recte preces faciunt, cum deprecantur calamitates, incommoda malorum depulsionem, id referunt ad Dei gloriam. Sic David illi precationi, Domine, ne in furore tuo arguas me, subjecit rationem qua se Dei gloriæ cupidissimum ostendit; inquit enim : Quia non est in morte qui memor sit tui : in inferno autem quis confitebitur tibi?⁴ Et idem, cum oraret Deum sibi ut misericordiam impertiret, subjungit illud : Docebo iniquos vias tuas, et impij ad te convertentur.⁵

4. Ad hanc orandi salutarem rationem, et ad exemplum Prophetæ incitandi sunt fideles auditores, et simul docendi,

¹ Ps. LXXXII. 17. — ² Psal. XLIX. 15. — ³ Matth. VI. 33. — ⁴ Psalm. VI. 2. 6. — ⁵ Psal. L. 3. 15.

quantum intersit inter infidelium, et Christianorum hominum preces. Petunt vehementer illi etiam a Deo, ut possint ex morbis, vulneribusque convalescere, sibi ut ex urgentibus, vel imminentibus malis evadere liceat; sed tamen illius præcipuam spem liberationis ponunt in remediis, natura, vel hominum industria comparatis; quin etiam sibi datum a quovis medicamentum, etiam si cantionibus, si veneficiis, si dæmonum opera confectum sit, sine ulla religione adhibent, modo aliqua spes valetudinis ostendatur. Longe alia est ratio Christianorum, qui in morbis, et in omnibus adversis rebus habent summum perfugium, et præsidium salutis Deum; unum illum omnis auctorem boni, et liberatorem suum agnoscunt, ac venerantur; remediis vero quæ inest ad sanandum vis, insitam a Deo esse pro certo habent, tantumque illa ægrotis prodesse existimant, quantum ipse voluerit Deus; est enim a Deo data hominum generi medicina, qua morbos sanaret. Hinc est illa Ecclesiastici vox : Altissimus creavit de terra medicamenta, et vir prudens non abhorrebit illa.¹ Itaque qui Jesu Christo nomen dederunt, non in illis remediis summam spem reponunt recuperandæ valetudinis, sed ipsæ medicinæ auctori Deo maxime confidunt. Quare etiam in divinis litteris reprehenduntur ii, qui, medicinæ fiducia, nullum Dei auxilium requirunt;² imo vero, qui vitam agunt ex divinis legibus, abstinere omnibus remediis, quæcumque ad curationem a Deo non adhibita esse constet;³ quod si etiam eorum usu medicamentorum illis sit explorata spes sanitatis, tamen ab iis, ut cantionibus et dæmonum artificijs, abhorrent. Ad id autem fideles cohortati oportet, ut Deo confidant; ea enim re jussit nos beneficentissimus parens liberationem malorum postulare, ut in eo ipso, quod jussit, spem etiam impetrationis haberemus; multa sunt in sacris litteris hujus rei exempla, ut qui minus rationibus adducuntur ad bene sperandum, exemplorum multitudine confidere cogantur. Abraham, Jacob, Loth, Joseph, David sunt in oculis, locupletissimi testes divinæ benignitatis; sacræ novi testamenti litteræ tam multos enumerant, qui ex maximis discriminibus erepti sunt, piæ pondere precationis, ut res

terest inter infidelium et christianorum preces.

¹ Eccl. XXXVIII. 4. — ² II. Par. XVI. 12. Jer. XLVI. 11. — ³ Lev. XX. 6; I Reg. XXVIII. 7.

exemplorum commemoratione non egeat. Una igitur illa Prophetæ sententia contenti erimus, quæ vel infirmissimum quemque confirmare potest: Clamaverunt enim, inquit, iusti, et Dominus exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos.¹

5.

Non petimus liberationem ab omnibus malis, sed ab iis tantum quæ nullam animæ utilitatem afferre possunt.

SEQUITUR hujus vis, et ratio petitionis, ut fideles intelligant, non omnino petere nos hoc loco, ut a malis omnibus liberemur; sunt enim quædam, quæ communiter mala putantur, quæ tamen sunt illis fructuosa, qui patiuntur, ut ille stimulus qui Apostolo erat adhibitus, ut Dei gratia adjuvante virtus in infirmitate perficeretur²; hæc, si cognita sit eorum vis, summa voluptate pios afficiunt: tantum abest, ut a Deo petant, ut auferantur. Quare tantum ea mala deprecamur, quæ nullam animæ utilitatem afferre possunt, reliqua minime, modo aliquis inde salutaris fructus existat. Omnino igitur huic voci ea subjecta vis est, ut a peccato liberati, a tentationis etiam periculo, ab intimis, externisquæ malis eripiamur, ut tuti simus ab aqua, ab igne, a fulgure; ne grando noceat frugibus, ne annonæ caritate, seditionibus, bello laboremus: petimus a Deo, ut morbos, pestem, vastitatem arceat, vincula, carcerem, exilium, proditones, insidias, cæteraque omnia prohibeat incommoda, quibus maxime terreri, ac premi solet hominum vita, omnes denique flagitiorum, et facinorum causas avertat; neque hæc solum, quæ omnium consensione mala sunt, deprecamur: sed illa etiam, quæ pene omnes bona confitentur, divitias, honores, valetudinem, robur, hanc ipsam vitam, petimus, inquam, ne ad malum, et ad animæ nostræ exitium hæc convertantur. Oramus etiam Deum, ne morte opprimamur repentina, ne in nos iram Dei concitemus, ne, quæ impios manent, supplicia subeamus: ne igne purgatorii torqueamur, a quo ut alii liberentur, pie, et sancte precamur; hanc petitionem et in Missa, et in Litanis sic interpretatur Ecclesia, nos videlicet ea præterita, præsentia, futura mala deprecari.

6.

Vario modo Deus nos a malo liberat.

Non uno autem modo Dei nos benignitas eripit a malis: nam impendentes prohibet calamitates: quomodo legimus magnum illum Jacob esse liberatum ab inimicis, quos in

¹ Psal. XXXIII. 18. — ² 2. Cor. XII. 7. 9.

illum concitarat Sichimitarum cædes; extat enim illud: Terror Dei invasit omnes per circuitum civitates, et non sunt ausi persequi recedentes.¹ Et quidem beati omnes, qui cum Christo domino in cælis regnant, omnibus malis Dei ope liberati sunt; nos autem, qui in hac peregrinatione versamur ab omnibus incommodis solutos esse minime vult; sed eripit a quibusdam: etsi sunt instar liberationis malorum omnium ea solatia, quæ dat interdum Deus iis, qui rebus premuntur adversis. His se consolabatur Propheta, cum illa dicebat: Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificaverunt animam meam.² Præterea a malis homines liberat Deus, cum illos in summum discrimen adductos integros servat, et incolumes: quod et pueris illis in ardentem fornacem conjectis, et Danieli contigisse legimus, quem leones nihil læserunt,³ quemadmodum neque pueros flamma violavit.⁴

MALUS vero etiam ex sententia sanctorum Basilii magni, Chrysostomi, et Augustini præcipue dicitur dæmon, quod hominum culpæ, id est sceleris, et peccati auctor fuit: quo etiam ministro utitur Deus in repetendis pœnis a sceleratis, et facinorosis: dat enim Deus omne malum hominibus, quod illi peccati causa patiuntur; in quam sententiam loquuntur divinæ litteræ illis verbis: Si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit?⁵ Item: Ego Dominus, et non est alter, formans lucem, et creans tenebras, faciens pacem et creans malum.⁶ Malus quoque dicitur dæmon ob eam causam, quod, etsi nihil eum læserimus, tamen perpetuum bellum nobis infert, et capitali nos insectatur odio. Quod si nobis et fide armatis, et innocentia tectis nocere non potest tamen nullum finem facit tentandi nos externis malis, et quacumque potest ratione divexandi; quamobrem Deum precamur, ut nos a malo liberare velit. Dicimus autem, a malo, non a malis, ob id, quod mala quæ in nos a proximis proficiscuntur, illi assignamus tamquam auctori et impulsori; quo minus etiam proximis irasci debemus: quin odium et iracundiam in ipsum satanam convertere oportet, a quo

7.

Malus a quo liberari petimus est præcipue dæmon.

¹ Gen. XXXV. 5. — ² Ps. XCIII. 19. — ³ Dan. VI. 22. — ⁴ Dan. III. 21. — ⁵ Am. III. 6. — ⁶ Isa. XLV. 7.

homines ad inferendam injuriam impelluntur. Itaque si te aliqua re læserit proximus, cum preces facis parenti Deo, pete ut non modo te liberet a malo, id est ab iis, quas tibi proximus imponit, injuriis; sed illum ipsum eripiat proximum ex diaboli manu, cujus impulsu homines in fraudem inducuntur.

8.

Mala a quibus non liberamur, ferenda animo patienti, imo et gaudenti.

Illud denique sciendum est, si in precibus et votis non liberamur a malis, debere nos, quæ premant, ferre patienter, intelligentes placere divino numini, ut toleranter ea patiamur. Quare minime nos indignari, aut dolere par est, quod preces nostras non audiat Deus, sed omnia ad ejus nutum ac voluntatem referre oportet, existimantes id utile, id esse salutare, quod Deo placet, ut ita sit, non autem id, quod secus nobis videatur. Postremo docendi sunt pii auditores, dum in hoc vitæ curriculo versantur, eos ad omne incommodorum et calamitatum genus non solum æquo, sed etiam gaudenti animo ferendum, paratos esse debere. Omnes enim, inquit, qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.¹ Item: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei,² Rursum: Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?³ Non enim æquum est, servum majorem esse domino suo; sicuti turpe est, e sententia S. Bernardi, membra esse delicata sub spinoso capite.⁴ Præclarum illud est exemplum Uriæ propositum ad imitandum, qui, adhortante Davide, domi ut se contineret, inquit: Arca Dei et Israel et Juda habitant in papilionibus, et ego ingrediar domum meam?⁵

His instructi rationibus, ac meditationibus, si ad orandum veniamus, illud assequemur, ut, si minis undique cincti, malisque circumdati, quemadmodum tres illi pueri intacti ab igne, sic nos inviolati servemur; certe, ut Machabæi, casus adversos constanter ac fortiter feramus. In contumeliis et cruciatibus sacros imitabimur Apostolos, qui verberibus cæsi vehementer lætabantur, quod digni habiti essent, qui pro Christo Jesu contumelias paterentur;⁶ sic nos ita comparati canemus summa animi voluptate: Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis suis formidavit cor meum. Lætabor ego super eloquia tua: sicut qui invenit spolia multa.⁷

¹ 2. Tim. III, 12. — ² Act. XIV, 21. — ³ Luc. XXIV, 26. — ⁴ De omnibus Sanctis Serm. V, 9. — ⁵ 2. Reg. XI, 11. — ⁶ Act. V, 41. — ⁷ Psal. CXVIII.

Orationis Dominicæ clausula

Amen.

Hanc vocem, sicuti est, signaculum orationis Dominicæ appellat sanctus Hieronymus in Commentariis in Matthæum.¹ Quare, ut admonuimus antea fideles de præparatione, quæ adhibenda sit prius quam aggrediantur ad divinam precationem, sic nunc faciendum duximus, ut clausulæ, ac finis ipsius precationis causam, rationemque cognoscant. Non enim pluris est divinas preces diligenter ordiri, quam religiose absolvere.

Sciat igitur fidelis populus multos esse, et eos uberes fructus, quos ex dominicæ orationis fine percipimus; sed omnium uberrimus, ac lætissimus fructus est eorum impetratio quæ postulavimus, de quo supra satis dictum est. Non solum autem consequimur postrema hac parte precationis, ut nostræ preces audiantur, sed quædam etiam majora ac præclariora, quam ut verbis explicari possint; nam, cum orando homines cum Deo colloquantur, ut sanctus Cyprianus ait,² fit quodam inexplicabili modo oranti divina majestas prior, quam cæteris; quem præterea singularibus ornat muneribus, ut qui pie Deum orant, quodam modo cum iis, qui ad ignem accedunt, comparari possint: qui si algent, calescunt, si calent, æstuant: sic illi assistentes ad Deum pro modo pietatis, ac fidei ardentes evadunt; inflammatur enim eorum animus ad Dei gloriam, mens illustratur admirabilem in modum, omnino cumulantur divinis muneribus; est enim illud proditum sanctis litteris: Prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis.³ Exemplo est omnibus magnus ille Moyses, qui a Dei congressu, et colloquio digrediens divino quodam fulgore colucebat sic, ut Israelitæ ejus oculos, et os intueri non possent.⁴ Omnino qui vehementi illo studio preces faciunt, Dei benignitate ac majestate admirabiliter perfruuntur. Mane astabo, inquit Propheta, et videbo: quoniam non Deus volens iniquitatem tu es;⁵ hæc quo magis noscunt homines, eo Deum vehementiori

1.

Magni refert orationem religiose absolvere.

2.

Orationis fructus et bona.

¹ S. Hieronymus, In Matth. lib. 1. C. 6, n. 13. — ² S. Cyprianus, De or. Dom. — ³ Psal. XX, 4. — ⁴ Exo. XXXIV, 35; 2. Cor. III, 13. — ⁵ Ps. IV, 5.